

Advies nr 39/2013 van 4 september 2013

Betreft: adviesaanvraag betreffende drie wetsvoorstellen tot aanpassing van de wet van 22 maart 1999 *betreffende de identificatieprocedure via DNA-analyse*, ten eerste teneinde DNA-afname bij bepaalde groepen van veroordeelden te verplichten, ten tweede teneinde een DNA-gegevensbank « Intervenanten » in strafzaken op te richten, ten derde teneinde een DNA-gegevensbank « Inverdenkinggestelden en verdachten » in te voeren (CO-A-2013-028)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verzoek om advies van de heer Alain Courtois, voorzitter van de Commissie voor de Justitie van de Senaat, ontvangen op 13/06/2013;

Gelet op het verslag van de heer Debeuckelaere;

Brengt op 4 september 2013 het volgend advies uit:

1. Voorliggend advies betreft drie wetsvoorstellen uit een reeks van vijf tot aanpassing van de wet van 22 maart 1999 *betreffende de identificatieprocedure via DNA-analyse*, zoals gewijzigd door de wet van 7 november 2011 (hierna de 'DNA-identificatiewet 2011'). Twee wetsvoorstellen maakten het voorwerp uit van advies nr. 27/2013 van 17 juli 2013.

De wet van 7 november 2011 is op heden nog niet in werking getreden, de vandaag geldende wet wordt geciteerd als de 'DNA-identificatiewet 1999'. Naar analogie hiermee wordt eveneens de afkorting 'Sv. 2011' voor de nog in werking te treden artikelen van het Wetboek van Strafvordering.

I. WETSVORSTEL TOT UITBREIDING VAN DE REGELING VAN DE VERPLICHTE DNA-AFNAME BIJ BEPAALDE GROEPEN VAN VEROORDEELDEN (S. 5-844)

A. Inhoud van het Wetsvoorstel

2. De indieners van het wetsvoorstel betreuren dat mensen waarvan het waarschijnlijk is dat ze kunnen worden in verband gebracht met andere onopgehelderde misdrijven, in het geheel niet verplicht worden hun DNA af te staan – bijvoorbeeld veroordeelde dieven, brandstichters en terroristen veroordeeld op grond van de wet van 19 december 2003 *betreffende terroristische misdrijven*.
3. De indieners wensen de DNA-gegevensbank Veroordeelden niet langer uitsluitend te binden aan een precieze en exhaustieve lijst van misdrijven. Zij wensen de DNA-afname van veroordeelden tot een vrijheidsstraf van tenminste drie jaar altijd te verplichten. Door in een algemene categorie te creëren gebaseerd op de duur van de definitieve veroordeling, kunnen ook heel wat misdrijven die deel uitmaken van bijzondere strafwetgeving aanleiding geven tot DNA-afname.
4. De memorie van toelichting legt uit dat de bestaande lijst van misdrijven waarvoor een DNA-afname verplicht is ingeval van veroordeling, blijft bestaan. Het is immers niet noodzakelijk zo dat een persoon die wegens deze feiten wordt veroordeeld, automatisch een vrijheidsstraf van tenminste drie jaar wordt opgelegd, terwijl het toch wel om bijzondere misdrijven gaat die in elk geval, los van de effectieve vrijheidsstraf dus, een DNA-afname vereisen.¹

B. Bemerkingen van de Commissie

5. De Commissie meent dat de duur van vrijheidsberoving op zich onvoldoende motivering is om een DNA-profiel verplicht in de DNA-gegevensbank Veroordeelden op te nemen. Uit de duur van de vrijheidsstraf kan men niet afleiden dat de veroordeelde waarschijnlijk andere misdrijven

¹ Parl.St. Senaat 2010-2011, nr. 5-844/1.

heeft gepleegd of zal plegen, noch minder kan men er uit afleiden dat DNA-identificatie waarschijnlijk tot opheldering zou bijdragen. Zo kunnen witwaspraktijken, informaticabedrog en valsheid in informatica leiden tot veroordelingen van drie jaar en meer.²

6. De Commissie oordeelt dat de exhaustieve lijst van misdrijven een belangrijke garantie biedt voor een proportionele omschrijving van de personen die in de DNA-gegevensbank Veroordeelden worden opgenomen.

De Commissie meent dat het wetsvoorstel vrijwel geen elementen aandraagt die toelaten de proportionaliteit van het voorstel te beoordelen, meer bepaald de gronden die toelaten te besluiten dat de gekozen drempel van 3 jaar effectieve gevangenisstraf toereikend, ter zake dienend en niet overmatig is.

II. WETSVORSTEL TOT WIJZIGING VAN HET WETBOEK VAN STRAFVORDERING EN VAN DE WET VAN 22 MAART 1999 BETREFFENDE DE IDENTIFICATIEPROCEDURE VIA DNA-ONDERZOEK IN STRAFZAKEN, MET HET OOG OP DE OPRICHTING VAN EEN DNA-GEGEVENS BANK "INTERVENANTEN" IN STRAFZAKEN (S. 5-1634)

A. Inhoud van het wetsvoorstel

7. DNA-identificatie staat en valt met het correct uitvoeren van alle stappen in de forensische procedure, van de staalafname tot de analyse en de interpretatie van treffers. Menselijke fouten zijn nooit volledig uit te sluiten, ook is er steeds een risico van contaminatie.
8. Naast richtlijnen om het risico op contaminatie te verkleinen — wat een zaak van goed bestuur is — is er nood aan een DNA-gegevensbank Intervenanten.
9. Indien een treffer wordt gevonden, zou men eerst moeten nagaan of intervenanten van de onderzoeksketen hiervan aan de basis liggen, alvorens dit spoor verder nodeloos te gaan analyseren op andere personen — met alle kosten van dien. Dit vermijdt ook het risico dat deze intervenanten in het verdere stadium van het onderzoek onnodig gelinkt blijven aan dat onderzoek. De huidige wetgeving laat weliswaar toe punctueel een DNA-profiel op te stellen van niet-verdachten, dus ook van een intervenant, maar bij gebrek aan DNA-gegevensbank Intervenanten dient telkenmale opnieuw van dezelfde intervenant DNA-materiaal te worden afgenomen om een DNA-profiel op te stellen.
10. Dit wetsvoorstel richt binnen het Nationaal Instituut voor criminalistiek en criminologie (NICC) een nieuwe DNA-databank op waarin de DNA-profielen van intervenanten worden bewaard. Het

² Art. 505, 1^e lid Sw., art. 504quater Sw. en art. 210bis Sw. respectievelijk.

is aan de Koning om te bepalen welke personen van de onderzoeksketen hun DNA-profiel moeten laten opstellen met het oog op het opslaan in de nieuwe DNA-gegevensbank Intervenanten.³

B. Bemerkingen van de Commissie

B.1. Rechtmatigheid

11. De wet moet duidelijk afbakenen wie opgenomen wordt in een DNA-databank, onder welke omstandigheden en volgens welke procedure (cf. art. 5, c), art. 7, § 2, e) en art. 8, § 2, a) WVP).
12. Het wetsvoorstel geeft een functionele definitie van het begrip intervenant, meer bepaald gaat het om *"de persoon die in functie van zijn hoedanigheid betrokken is bij de opsporing, analyse en verwerking van aangetroffen sporen"*.
13. De Commissie is van oordeel dat deze functionele definitie volstaat ter omkadering van de bevoegdheidsdelegatie aan de Koning.⁴ De Commissie meent dat de Koning zeer precies een lijst van intervenanten of categorieën van intervenanten moet aanduiden. Hierbij moet een afweging van de proportionaliteit gemaakt worden. De categorieën aangehaald in de memorie van toelichting - de politiediensten, de technische en wetenschappelijke politie, hulpverleners, onderzoeksrechters, parketmagistraten, labomedewerkers en personeelsleden van het NICC – moeten in ieder geval verder verfijnd worden.
14. Het initieel wetsvoorstel past de procedure voor niet-verdachten toe op intervenanten, zowel de procedure mits toestemming als de procedure onder dwang.⁵ De Commissie is voorstander van een aparte procedure voor de intervenanten, zoals voorgesteld in amendementen nr. 4 en nr. 10, die niet als rechtsgrond toestemming inroept. Bereidheid om een DNA-staal af te staan wordt een bij wet opgelegde voorwaarde om bepaalde beroepen of functies te kunnen uitoefenen.

B.2. Doelstelling

15. Uit de informatie verstrekt aan de intervenant blijkt dat de DNA-gegevensbank Intervenanten "uitsluitend [dient] om rechtstreekse of onrechtstreekse contaminatie bij gevonden biologische sporen te identificeren" (voorgesteld artikel 5sexies DNA-identificatiewet 2011). Een contaminatie is een "vermenging met aangetroffen sporen of aanwezigheid van sporen

³ Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1634/1.

⁴ Voorgesteld artikel 5quinquies § 1, 2^e lid DNA-identificatiewet 2011, Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1634/1, 5 en 8.

⁵ Artikel 44sexies en 90duodecies Sv. 2011 respectievelijk, zoals gewijzigd door artikel 2 en 3 van het wetsvoorstel, Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1634/1, 3-4 en 7.

afkomstig van intervenanten” (voorgesteld artikel 2, 13° DNA-identificatiewet 2011), of eenvoudigweg “de aanwezigheid van DNA afkomstig van intervenanten” (amendement nr. 7).⁶

16. De Commissie acht deze doelstelling gerechtvaardigd.

B.3. Proportionaliteit

17. Het wetsvoorstel zoals initieel ingediend schrijft geen automatische vergelijking voor van elk nieuw profiel opgenomen in de DNA-gegevensbank Intervenanten met de profielen in dezelfde of in een van de andere nationale DNA-gegevensbanken.⁷ Dit ligt in de lijn van de verwachting. Het gaat in beginsel immers om onschuldigen en de doelstelling van de wet is intervenanten uit te sluiten in een bepaald opsporingsonderzoek.

18. Er werd evenwel een amendement nr. 9 ingediend dat precies de bedoeling heeft wél het DNA-profiel van elke intervenant systematisch te vergelijken met de DNA-profielen in alle andere DNA-gegevensbanken. De motivering is uiterst summier: het volgen van de logica van de DNA-identificatiewet 2011 die algemeen bepaalt dat nieuwe DNA-profielen bij opslag ervan worden vergeleken met de profielen die reeds aanwezig zijn in de betrokken gegevensbanken. De Commissie meent dat de logica die geldt voor veroordeelden, verdachten en sporen in strafzaken niet zonder meer kan doorgetrokken worden naar intervenanten toe. De Commissie erkent dat er nood is aan kwaliteitscontrole met als doel de accuraatheid van de opgestelde DNA-profielen te waarborgen. Met dit precieze doel voor ogen is de beoogde systematische vergelijking proportioneel.

19. Vroeg of laat zal er een treffer gevonden worden met een ongeïdentificeerd spoor in de DNA-gegevensbank Criminalistiek. Dit positief verband zal – aldus amendement nr. 10 – in ieder geval opgeslagen worden. Er zijn in deze situatie twee mogelijke conclusies: er is sprake van een contaminatie of de intervenant is in de zaak betrokken, al dan niet als potentiële verdachte. Verder onderzoek zal moeten uitmaken welke conclusie de juiste is. Was de persoon in kwestie betrokken bij de opsporing, analyse en verwerking van aangetroffen sporen, en was hij daarbij betrokken omwille van zijn functie én in die hoedanigheid, dan is er – hoogst waarschijnlijk – sprake van contaminatie. Problematisch is het geval waarin blijkt dat er geen sprake is van contaminatie, maar van betrokkenheid in de zaak.

Het komt aan de wetgever toe om keuzes te maken tussen de verschillende belangen die spelen en deze keuze afdoende te motiveren. De DNA-gegevensbank Intervenanten dient het algemeen belang van waarheidsvinding in strafzaken, meer bepaald door het openbaar ministerie de

⁶ Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1634/2, 3.

⁷ Het wetsvoorstel volgt hier de logica van de procedure die geldt voor ‘verdachten’, hetgeen inhoudt dat een systematische vergelijking enkel gebeurt nadat er een positief verband is gevonden, hetzij onmiddellijk met de sporen van de zaak, hetzij bij de eenmalige vergelijking met de databanken. Het wetsvoorstel past immers naar analogie art. 44quinquies §§7-8 Sv. 2011 of art. 90undecies §§6-7 toe.

middelen te geven om eventuele contaminaties aan de oppervlakte te brengen. Intervenanten lopen omwille van hun beroep het risico om sporen na te laten op de plaats delict hebben of op een andere wijze hun DNA-sporen vermengd te zien met hetgene dat geanalyseerd wordt in een strafzaak. Zij hebben er alle belang bij niet onterecht als verdachte in het vizier te komen. Het gevolg van de voorgestelde werkwijze is evenwel dat intervenanten omwille van hun beroep meer risico lopen opgespoord te worden wanneer zij een (ernstig) misdrijf zouden plegen dan de rest van de bevolking⁸. De Commissie acht de motivering van amendement nr. 9 in elk geval ontoereikend.

20. De profielen van intervenanten zullen worden verwijderd wanneer de bewaring ervan niet of niet meer nuttig is (bijvoorbeeld wanneer de betrokken persoon reeds jaren geleden met pensioen is gegaan of niet meer werkt in het domein van het forensisch onderzoek). Het initieel wetsvoorstel bepaalt dat in alle geval het profiel en de gegevens die betrekking hebben op die persoon op bevel van het openbaar ministerie verwijderd worden uit de gegevensbank tien jaar na het overlijden van de persoon.⁹

In de praktijk is deze termijn moeilijk toepasbaar, daar het NICC niet automatisch op de hoogte gesteld wordt van de datum van het overlijden van de betrokkene, noch de identiteit van de betrokkene kent. Amendement nr. 10 stelt daarom voor de profielen na dertig jaar automatisch te wissen.¹⁰

21. Indien geopteerd wordt voor de termijn van tien jaar na het overlijden ziet de Commissie een rol voor de Nationale Cel, die belast is met het beheer van de codenummers. Voor vrijwel alle betrokken intervenanten moet het mogelijk zijn de datum van overlijden op te halen uit een authentieke bron.

Wat de bewaringstermijn van dertig jaar na opname in de databank betreft, neemt de Commissie in aanmerking dat dit een duidelijke regel is die, gelet op het gecodeerde karakter van de databank, consequent toepasbaar is.

B.4. Transparantie

22. De Commissie stelt vast dat de informatie die verstrekt wordt aan intervenanten over de systematische vergelijking van hun profiel te kort schiet.

23. Het initieel wetsvoorstel bepaalt dat intervenanten net als andere niet-verdachten geïnformeerd worden over de omstandigheden van de zaak in het kader waarvan de afname wordt gevraagd en de vergelijking van zijn DNA-profiel met de DNA-profielen van de in het kader van die zaak

⁸ Ter vergelijking preciseert amendement nr. 2 ten aanzien van de DNA-gegevensbank Vermiste personen dat de betrokken magistraat het positieve verband slechts mag aanwenden voor teneinde onbekende doden direct of indirect te kunnen identificeren of om de opsporing van vermiste personen te vergemakkelijken. Parl.St. Senaat 2012-2013, nr. 5-1633/2, 2-3.

⁹ Voorgesteld artikel 5quinquies DNA-identificatiewet 2011, Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1634/1, 8.

¹⁰ Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1634/2, p. 5.

aangetroffen sporen. Nochtans wordt het DNA-profiel niet opgesteld en bewaard in het kader van één bepaalde zaak, maar naar aanleiding van de functie en hoedanigheid van de betrokkene als intervenant. Informatie over de omstandigheden waarin zijn DNA-profiel zal vergeleken worden, wordt pas gegeven nadat het profiel is opgeslagen in de DNA-gegevensbank Intervenanten en opnieuw opgevraagd in een ander dossier. Meer bepaald wordt de intervenant er dan van op de hoogte gebracht dat een systematische vergelijking van zijn DNA-profiel zal gebeuren met de DNA-profielen van sporen die aangetroffen worden in elke zaak waarin hij in functie van zijn hoedanigheid betrokken is, teneinde en uitsluitend om rechtstreekse of onrechtstreekse contaminatie bij gevonden biologische sporen te identificeren.¹¹

24. Amendement nr. 10 voert een afzonderlijke procedure in voor het opstellen van DNA-profielen van intervenanten. Ingevolge dit amendement moet de intervenant geïnformeerd worden over het opslaan van zijn profiel in de DNA-gegevensbank Intervenanten en over de systematische vergelijking ervan met de DNA-gegevensbanken "Vermiste personen" en "Criminalistiek". De vermelding van enkel deze laatste twee DNA-gegevensbanken strookt niet met de bestaande regels betreffende vergelijkingen. Alle profielen in de DNA-gegevensbank Intervenanten zullen telkens onder de loep genomen worden wanneer een nieuw DNA-profiel (van een spoor, van een verdachte, ...) aan het NICC toegezonden wordt voor vergelijking met alle DNA-gegevensbanken en eventuele opslag in één ervan (cf. art. 5quater, § 1 en § 2 DNA-identificatiewet 2011). Deze incoherentie moet weggewerkt worden, door de betrokkene te informeren over de systematische vergelijking met alle DNA-gegevensbanken. Dezelfde opmerking geldt voor amendement nr. 9, dat bepaalt dat elk nieuw DNA-profiel van een intervenant meteen vergeleken wordt met alle DNA-databanken (door inlassing van een verwijzing in artikel 5quater, § 1 DNA-identificatiewet 2011).

B.5. *Recht van toegang en verbetering*

25. Bovenop de informatie die de intervenant krijgt voorafgaand aan de DNA-afname, meent de Commissie dat de intervenant die daarom vraagt, een kopie van zijn DNA-profiel moet krijgen.¹²
26. Een intervenant die meent dat er een vergissing gebeurd is bij de opstelling van zijn DNA-profiel, moet de mogelijkheid hebben foutieve gegevens te verbeteren.

¹¹ Voorgesteld artikel 5sexies DNA-identificatiewet 2011, Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1634/1, 5 en 8-9.

¹² Cf. aanbeveling R (92) 1 van 10 februari 1992 *uit betreffende het gebruik van desoxyribonucleïnezuur in het kader van het strafrecht*.

B.6. Informatiebeveiliging

27. De DNA-profielen kunnen in de DNA-gegevensbank Intervenanten enkel opgeslagen worden onder hun DNA-codenummer. De Commissie acht dit een goede organisationele maatregel ter beveiliging van de gegevens.
28. De Commissie merkt evenwel op dat het wetsvoorstel nalaat in artikel 3bis DNA-identificatiewet 2011 een verwijzing in te lassen naar de DNA-gegevensbank Intervenanten (voorgesteld artikel 5quinquies DNA-identificatiewet 2011), waardoor de Nationale Cel niet belast wordt met het toekennen codenummers noch met de coördinatie en het beheer van de referentiestalen en de opdrachten inzake DNA-onderzoek met betrekking tot intervenanten. De Commissie beveelt een aanpassing van het wetsvoorstel op dit punt aan. Overigens werd een amendement ingediend in deze zin.¹³
29. De memorie van toelichting wijst er op dat dit wetsvoorstel zich volledig inschrijft in de bestaande waarborgen op het vlak van de bescherming van de privacy, zoals deze reeds door de huidige DNA-identificatiewet 1999 worden voorzien. De Commissie betreurt dat deze waarborgen voor een deel dode letter zijn gebleven. Zo is er nog steeds geen aangestelde voor de gegevensbescherming aangesteld bij het NICC, hoewel de verplichting al sinds 1999 in de wet is ingeschreven.¹⁴ Bij gebrek hieraan mocht de Commissie nog geen enkel verslag ontvangen over de werking van de DNA-databanken.¹⁵

III. WETVOORSTEL TOT WIJZIGING VAN HET WETBOEK VAN STRAFVORDERING EN DE WET VAN 22 MAART 1999 BETREFFENDE DE IDENTIFICATIEPROCEDURE VIA DNA-ONDERZOEK IN STRAFZAKEN, MET HET OOG OP DE INVOERING VAN EEN DNA-GEGEVENS BANK "INVERDENKINGGESTELDEN EN VERDACHTEN" (S. 5-1576)

A. Inhoud van het wetsvoorstel

30. Dit wetsvoorstel heeft tot doel een DNA-gegevensbank op te richten waarin de DNA-profielen van bepaalde inverdenkinggestelden en verdachten worden opgeslagen (hierna DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden). De woorden 'inverdenkinggestelden' en 'verdachten' dienen begrepen te worden volgens hun normale betekenis in het strafrecht, zoals dit reeds in de artikelen 44quinquies en 90undecies van het Wetboek van strafvordering gebruikt

¹³ Amendement nr. 8, Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1634/2, p. 4-5.

¹⁴ Art. 7 DNA-identificatiewet 1999.

¹⁵ Art. 7, 2^e, 3° lid DNA-identificatiewet 1999 en art. 18 K.B. van 4 februari 2002 ter uitvoering van de DNA-identificatiewet 1999.

wordt, zijnde personen tegen wie aanwijzingen van schuld bestaan voor het plegen van een misdrijf. Na de hoorzittingen dienden de indieners van het wetsvoorstel een amendement om de categorie 'verdachten' te schrappen uit het wetsvoorstel.¹⁶

31. Deze DNA-gegevensbank hanteert een ander aanknopingspunt voor de opslag van profielen dan de DNA-gegevensbank Criminalistiek. De DNA-gegevensbank Criminalistiek bevat de DNA-profielen van aangetroffen sporen van menselijk celmateriaal. Indien van een verdachte referentiestalen worden afgenomen, is slechts een eenmalige vergelijking mogelijk met de DNA-gegevensbanken Criminalistiek en Veroordeelden. Daarna wordt het DNA-profiel verwijderd, behalve indien een positief verband wordt vastgesteld met de sporen die aangetroffen werden op de plaats van het misdrijf. In dat geval wordt dit verband opgeslagen in de DNA-gegevensbank Criminalistiek. Er worden dus enkel verbanden opgeslagen die gelinkt zijn aan bepaalde feiten en niet naar bepaalde personen. Als er geen verband is, wat in de meeste gevallen zo is, moet, wanneer dezelfde persoon verdacht wordt van andere feiten, of bij nieuwe gegevens over de zaak, alles opnieuw gebeuren. Het gevaar bestaat dan dat de verdachte onvindbaar is en er geen nieuw DNA-staal kan worden afgenomen. Met name dit probleem dient de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden op te vangen.¹⁷
32. Slechts een beperkte categorie personen komt in aanmerking voor de opname in de databank. Het heeft geen betrekking op minderjarigen, behalve in het uitzonderlijke geval dat een minderjarige boven 16 jaar uit handen wordt gegeven en zal berecht worden als een meerderjarige persoon. Verder gaat het om een beperkte lijst van zware misdrijven die de seksuele of de fysische integriteit aantasten, dezelfde als bij de DNA-gegevensbank Veroordeelden. Enkel de profielen van personen waartegen aanwijzingen van schuld zijn gevonden worden opgeslagen. De inverdenkingstelling gebeurt enkel bij ernstige aanwijzingen van schuld (artikel 61bis van het Wetboek van strafvordering), net als de uitoefening van de strafvordering door het openbaar ministerie. Het opslaan en bewaren van de DNA-profielen kan enkel bevolen worden door het openbaar ministerie of de onderzoeksrechter, naar gelang van het geval.¹⁸
33. In tegenstelling tot wat vandaag het geval is, zal het DNA-profiel van verdachten of inverdenkinggestelden bij een buitenvervolginstelling of een vrijspraak bewaard blijven in de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden en Verdachten.

¹⁶ Parl.St. Senaat 2012-2013, nr. 5-1576/2, 1 e.v.

¹⁷ Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1576/1, 3.

¹⁸ Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1576/1, 4-5.

B. Bemerkingen van de Commissie

B.1. Rechtmatigheid

34. De wet moet duidelijk afbakenen wie opgenomen wordt in een DNA-databank, onder welke omstandigheden en volgens welke procedure.
35. Het wetsvoorstel is duidelijk afgebakend voor wat de categorie 'inverdenkinggestelden' betreft.¹⁹ Dit begrip sluit evenwel een aantal personen uit, niet omdat de ernst van de aanwijzingen onvoldoende zijn, maar omdat hun strafproces een ander verloop kent. Amendement nr. 1 voegt daarom twee categorieën toe die nauw aanleunen bij de 'inverdenkinggestelden': verdachte personen die door de raadkamer of door de kamer van inbeschuldigingstelling verwezen worden naar de rechtbank of het hof van assisen en ten tweede personen tegen wie de strafvordering ingesteld is en die door de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling eveneens naar de rechtbank of het hof van assisen verwezen worden.²⁰
36. Een duidelijk criterium bepalen voor het begrip 'verdachte' is moeilijker. Het initieel wetsvoorstel viseert iedere persoon tegen wie aanwijzingen van schuld bestaan voor het plegen van een van de misdrijven uit een vastgelegde lijst én waartegen de procureur des Konings de strafvordering uitoefent.²¹
37. De Commissie is voorstander van het schrappen van de categorie verdachten, zoals voorgesteld in amendement nr. 1, gelet op het ontbreken van controle door een onafhankelijke rechter.

B.2. Doelstelling

38. De aanleg en het gebruik van de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden dient zowel de vervolging van actuele misdrijven als het vatten van daders in de toekomst. De Commissie erkent beide als legitieme doelstelling (cf. art. 4, § 1, 2° WVP).²²

B.3. Proportionaliteit

39. Het voorstel bepaalt dat bij de opname van een profiel in de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden, net als bij opname in de DNA-gegevensbanken Criminalistiek of Veroordeelden al het geval is, een automatische doorzoeking in alle nationale DNA-gegevensbanken zal gebeuren. De Commissie acht dit

¹⁹ Voorgesteld artikel 4*bis*, § 1, 2° van de DNA-identificatiewet 2011, Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1576/1, 8-10 en 15. Zie ook ¹⁹ Parl.St. Senaat 2012-2013, nr. 5-1576/2, 2.

²⁰ Voorgesteld artikel 4*bis*, § 2 van de DNA-identificatiewet 2011, ²⁰ Parl.St. Senaat 2012-2013, nr. 5-1576/2, 2 en 10.

²¹ Voorgesteld artikel 4*bis*, § 1, 1° van de DNA-identificatiewet 2011, Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1576/1.

²² Zie ook Europees Hof voor de Rechten van de Mens 4 december 2008, nr. 30562/04 en 30566/04, S. en Marper/VK, nr. 100 en 117.

gerechtvaardigd gelet op de doelstelling en de categorieën van personen in de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden voor zover amendement nr. 1 aangenomen wordt.

40. Wat de bewaartermijn betreft overwegen de indieners verschillende pistes. De DNA-profielen en de gegevens die daarop betrekking hebben, worden dertig jaar na het opslaan ervan automatisch verwijderd uit de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden, tenzij de bevoegde magistraat een kortere termijn heeft bepaald. Het initieel wetsvoorstel bepaalt verder dat in alle geval het profiel en de gegevens die betrekking hebben op die persoon op bevel van het openbaar ministerie verwijderd worden uit de gegevensbank tien jaar na het overlijden van de persoon.²³

In de praktijk is deze termijn moeilijk toepasbaar, daar het NICC niet automatisch op de hoogte gesteld wordt van de datum van het overlijden van de betrokkene, noch de identiteit van de betrokkene kent. Amendement nr. 8 stelt daarom voor de profielen ten laatste na dertig jaar automatisch te wissen. In twee gevallen wordt het profiel eerder gewist:

- in geval van vrijspraak wordt het DNA-profiel gewist, op vraag van de betrokken persoon, na een periode van vijf jaar na de in kracht van gewijsde gegane beslissing tot vrijspraak;
- het DNA-profiel wordt gewist op bevel van het openbaar ministerie wanneer de bewaring ervan niet of niet meer nuttig is.²⁴

41. Indien geopteerd wordt voor de termijn van tien jaar na het overlijden ziet de Commissie hier een rol voor de Nationale Cel, die belast is met het beheer van de codenummers. Voor een aanzienlijk deel van de betrokkenen moet het mogelijk zijn de datum van overlijden op te halen uit een authentieke bron.

Wat de bewaringstermijn van dertig jaar na opname in de databank betreft, neemt de Commissie in aanmerking dat dit een duidelijke regel is die, gelet op het gecodeerde karakter van de databank, consequent toepasbaar is. De Commissie meent evenwel dat een profiel gewist moet worden zodra een beslissing tot vrijspraak in kracht van gewijsde is gegaan.

B.4. Transparantie

42. De DNA-identificatiewet 2011 schrijft een kennisgeving voor bij afname van een referentiestaal van een verdachte.²⁵ Het wetsvoorstel wijzigt één aspect van de kennisgeving. Elke verdachte wordt *"in voorkomend geval, [geïnformeerd over] het opslaan van zijn DNA-profiel in de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden en Verdachten."* In dit geval wordt de verdachte niet geïnformeerd over eenmalige vergelijking van zijn DNA-profiel met de in de nationale

²³ Voorgesteld artikel 4*bis*, § 2 van de DNA-identificatiewet 2011, Parl.St. Senaat 2012-2013, nr. 5-1576/2, 10 en 16.

²⁴ Voorgesteld artikel 4*bis*, § 3 van de DNA-identificatiewet 2011, Parl.St. Senaat 2012-2013, nr. 5-1576/2, 10.

²⁵ Art. 44quinquies, § 1, 2^e lid en art. 90undecies, § 1, 2^e lid Sv. 2011.

DNA-gegevensbanken opgeslagen DNA-profielen, noch over het opslaan van zijn DNA-profiel in de DNA-gegevensbank Criminalistiek bij vaststelling van een positief verband.

43. De nette opsplitsing tussen verdachten wiens DNA-profiel in de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden thuis hoort en de overigen zal in de praktijk moeilijk toe te passen zijn. Indien enkel de formeel inverdenkinggestelden als doelgroep behouden blijft, moet er rekening mee gehouden worden dat referentiestalen vaak al in een vroegere fase van het onderzoek werden afgenomen. Bovendien kan in de loop van een onderzoek – na afname van het referentiestaal – aan het licht komen dat de verdachte zwaardere misdrijven heeft gepleegd dan eerst gedacht. Op het moment van de afname van het referentiestaal de juiste informatie verstrekken is gelet op de onzekerheid over het verder verloop van de procedure erg moeilijk. De Commissie is van oordeel dat de informatie over eventuele opslag in de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden bovenop de reeds opgelegde informatie over vergelijking en opslag moet komen, niet in de plaats daarvan.
44. Los hiervan stelt de Commissie volgende incoherentie vast. De inverdenkinggestelde verdacht van een zwaar misdrijf wordt geïnformeerd dat zijn DNA-profiel in de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden terecht komt. Evenwel bepaalt het wetsvoorstel nergens dat de deskundige dit DNA-profiel ook bezorgt aan het NICC met dit specifieke doel, met name ongeacht of er een positief verband is met aangetroffen sporen in deze of in een andere zaak. De verwijzing in de bepaling tot oprichting van de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden naar artikel 44quinquies, § 8 en artikel 90undecies, § 7 Sv. 2011 beperkt de overzending tot die gevallen waarin er met de sporen van de desbetreffende zaak een positief verband werd gevonden.²⁶ Dit strookt niet met de motivering van het wetsvoorstel (zie nr. 31).

B.5. Informatiebeveiliging

45. De DNA-profielen kunnen in de DNA-gegevensbank Inverdenkinggestelden enkel opgeslagen worden onder hun DNA-codenummer.²⁷ De Commissie acht dit een goede organisationele maatregel ter beveiliging van de gegevens. Amendement nr. 6 zou aangenomen moeten worden om de Nationale Cel ook effectief te belasten met de nodige taken.²⁸

²⁶ Voorgesteld artikel 4*bis*, § 1 van de DNA-identificatiewet 2011, Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1576/1, 8 en 15.

²⁷ Voorgesteld art. 4*bis*, § 1, laatste lid DNA-identificatiewet 2011, Parl.St. Senaat 2011-2012, nr. 5-1576/1, 16.

²⁸ Parl.St. Senaat 2012-2013, nr. 5-1576/2, 7-8.

OM DEZE REDENEN

Brengt de Commissie volgend advies uit aangaande de voorgelegde wetsvoorstellen:

Wetsvoorstel tot uitbreiding van de regeling van de verplichte DNA-afname bij bepaalde groepen van veroordeelden (S. 5-844)

De Commissie besluit tot een negatief advies omdat bij gebrek aan inhoudelijke elementen de proportionaliteit van het voorstel niet beoordeeld kan worden.

Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van strafvordering en van de wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA-onderzoek in strafzaken, met het oog op de oprichting van een DNA-gegevensbank "Intervenanten" in strafzaken (S. 5-1634)

De Commissie brengt een gunstig advies uit over het wetsvoorstel mits rekening gehouden wordt met de hierna volgende opmerkingen:

- de systematische vergelijking van alle DNA-profielen met de DNA-gegevensbank Intervenanten, zoals voorgesteld in amendement nr. 9, is ontoereikend gemotiveerd gelet op de onderscheiden belangen die spelen (randnummer 18-19);
- de bepalingen met betrekking tot de kennisgeving dienen aangepast te worden om de incoherentie met overige bepalingen van het wetsvoorstel weg te werken (randnummer 22-24);

Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van strafvordering en de wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA-onderzoek in strafzaken, met het oog op de invoering van een DNA-gegevensbank "Inverdenkinggestelden en verdachten" (S. 5-1576)

De Commissie brengt een gunstig advies uit over het wetsvoorstel voor zover amendement nr. 1 aangenomen wordt tot schrapping van de categorie 'verdachten' (randnummer 35-37) en mits rekening gehouden wordt met de hierna volgende opmerkingen:

- een profiel dient gewist te worden zodra een beslissing tot vrijspraak in kracht van gewijsde is gegaan (randnummer 41);

- de bepalingen met betrekking tot de kennisgeving dienen aangepast te worden, enerzijds om het ontstaan van procedurefouten te voorkomen, anderzijds om de incoherentie met de doelstelling van het wetsvoorstel weg te werken (randnummer 42-44).

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) Patrick Van Wouwe

(get.) Willem Debeuckelaere